

WikiLeaks - al een illusie bleek. Peper was ook *ghostwriter* van belangwekkende redevoeringen van achtereenvolgende partijleiders. Zo schreef hij de beroemde Paradisolezing van Den Uyl 'Tegen de stroom in', over de opkomst van Nieuw-Rechts, maar ook de Den Uyl-lezing van Wim Kok 'We laten niemand los' (1995), waarin

de ideologische veren werden afgeschud. Van Osch onthult nog het bestaan van een conceptspeech van dr. Wiggelaar en drs. Veenbrand (pseudonimen van Bram en ondergetekende) bedoeld om Kok in de gelegenheid te stellen (eind tachtiger jaren) de sociaaldemocratie opnieuw te positioneren. Maar het is bij een con-

cept gebleven. Kok bleek wars van grote woorden. Duidelijk is wel dat Peper, anders dan Van Hoesel een duidelijk stempel heeft gedrukt op de naoorlogse sociaaldemocratie. Wat niet heeft kunnen verhinderen dat ze beiden hun einde hebben gevonden in de woestijn.

Ed van Thijn

WILFRIED UITTERHOEVE, *KONING, KEIZER, ADMIRAAL. 1810 DE ONDERGANG VAN HET KONINKRIJK HOLLAND* (VAN TILT, NIJMEGEN 2010) 230 BLZ., € 19,95.

2010 Was een belangrijk herinneringsjaar in de Nederlandse staatsinrichting. 2010? Jazeker, het was immers 200 jaar geleden dat het Koninkrijk Holland ten einde kwam en 'we' deel werden van het Napoleontische keizerrijk. Toch kun je niet zeggen dat we in 2010 overspoeld zijn met activiteiten die deze gebeurtenis in herinnering brachten. In de boekhandel is het ook tevergeefs zoeken naar publicaties, *Koning, keizer, admiraal* uitgezonderd. Wilfried Uitterhoeve, die vorig jaar een prima biografie over Cornelis Kravenhoff publiceerde, dook in de correspondentie van de hoofdpersonen en toont minutieus hoe de vork in de steel zat.

Kansloos, dat was het streven van Koning Lodewijk Napoleon om soevereiniteit over Holland te houden. Vanaf het begin af aan stelde hij zich niet op als een Franse prins en was hij niet loyaal aan zijn oudere broer. De voormalige republiek moest veel meer soldaten, oorlogsschepen en geld voor de Franse krachtsinspanning leveren. Ruim een half jaar

lang trachten Lodewijk en vooral zijn minister R el Napoleon van de onjuistheid van deze gedachten te overtuigen, maar niets hielp. Napoleons ambassadeur La Rochefoucauld zag de zaken voortdurend in Lodewijks nadeel en zijn berichten werden toch wat hoger ingeschat dan de smeebedes van de koning. Twee zaken blijven spannend: wanneer wordt het Koninkrijk Holland ingelijfd bij het keizerrijk en zal dat - blamerend voor Napoleon - met geweld gepaard gaan?

Wilfried Uitterhoeve brengt de gebeurtenissen van 1810 aan de hand van de diplomatieke correspondentie van de hoofdpersonen. Hij heeft een selectie gemaakt uit de rijke bronnen en deze door middel van verklarende en verbindende teksten chronologisch geordend. Dat levert nu niet direct een vlot lopend verhaal op: diplomatieke teksten en dan nog wel van twee eeuwen oud en een eigen tekst die, tot het laatste hoofdstuk, vermijdt om zelf positie in te nemen. Op drie plaatsen wordt de chronologie verbroken, daar waar Lodewijks huwelijksproblemen met de door hem verafschuwde Hor-

tense de Beauharnais (van wie hij niet mag scheiden), de verwarrende instructies over wel of niet het Koninkrijk met geweld te verdedigen en daar waar de relatie met Engeland wordt beschreven. Pas in het laatste hoofdstuk laat Uitterhoeve zien hoe hij over de zaken denkt. Napoleon kon Holland niet zo maar aan zijn rijk toevoegen, hoe graag hij ook het continentale stelsel (de 'blocus') wilde vervolmaken. Hij moest omzichtig handelen, want na zijn scheiding van keizerin Josephine (die hem geen zoon schonk) en zijn aanstaande huwelijk met de dochter van de Oostenrijkse keizer, kon hij zich geen rimpelingen in het diplomatieke water veroorloven. Toen Lodewijk uiteindelijk niets anders meer kon doen dan toegeven, bleek dat hij het toch beter had ingeschat dan zijn machtige broer: in Holland viel weinig meer te halen; de toevoeging aan het keizerrijk bracht de economie alleen maar verder tot stilstand.

Ger Jan Onrust

